

TOLSTOY'UN SAVAŞ VE BARIŞ'INDA TARİHSEL GERÇEKLERDEN KURMACAYA

Yazar

İsmail SERDAR

© Copyright 2025

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

Bu kitapta yer alan fikirler ve düşünceler yazara ait olup, hiçbir kurum veya kuruluşun görüşünü yansıtmamaktadır. Bu kitap "Tolstoy'un Savaş ve Barış'ında Tarihsel Gerçeklerden Kurmacaya" adlı doktora tezinden üretilmiştir.

ISBN 978-625-375-622-2	Kapak Tasarımı Öğr. Gör. Ümit PARSIL
Kitap Adı Tolstoy'un Savaş ve Barış'ında Tarihsel Gerçeklerden Kurmacaya	Sayfa Tasarımı Akademisyen Dizgi Ünitesi
Editör Prof. Dr. E. Zeynep GÜNAL ORCID iD: 0000-0002-2541-167X	Yayıncı Sertifika No 47518
Yazar İsmail SERDAR ORCID iD: 0000-0002-5015-6666	Baskı ve Cilt Vadi Matbaacılık
Yayın Koordinatörü Yasin DİLMEN	Bisac Code LIT004240
	DOI 10.37609/akya.3796

Kütüphane Kimlik Kartı

Serdar, İsmail.

Tolstoy'un Savaş ve Barış'ında Tarihsel Gerçeklerden Kurmacaya / İsmail Serdar; ed. Zeynep Günel.

Ankara : Akademisyen Yayınevi Kitabevi, 2025.

228 s. : tablo, resim. ; 160x235 mm.

Kaynakça var.

ISBN 9786253756222

GENEL DAĞITIM
Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A Yenışehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖNSÖZ

“*Sadelik, iyilik ve doğruluğun olmadığı yerde yücelik de yoktur.*” (Lev Tolstoy)

Edebiyat tarihinin en büyük yazarlarından olan Lev Nikolayeviç Tolstoy (1828-1910) 82 yıllık uzun ömründe gerçekçi sanat üslubu ve hakikati arayan ruhuyla çeşitli alanlarda dünyaya 90 ciltlik devasa bir kültür mirası bırakmıştır. Tolstoy’u büyük bir yazar yapan özelliği sadece edebi yönü değildir; aykırı ve sıradışı bir düşünür olarak pedagoji, sanat, tarih, felsefe, sosyoloji, din ve siyaset gibi birçok alanda kafa yormuş ve eserler vermiştir. Lev Tolstoy özellikle yaşamının son dönemlerinde pasifist ve savaş-şiddet karşıtı ideolojisiyle dünya genelinde dikkat çeken, okunan bir isim olmuştur. Henüz hayattayken, Amerika’dan uzak Asya’ya kadar geniş coğrafyada binlerce takipçisi olmuştur. 1880’lerdeki düşünce buhranından sonra gereksiz bulduğu edebiyattan kısmen uzaklaşarak kendisini Rusya ve dünyanın içinde bulunduğu sorunlara adanmıştır.

Kaleme aldığı pedagoji yayınları, hikayeleri, romanları, masalları, oyunları arasında şüphesiz adını en çok duyuran eseri ise bir edebiyat başyapıtı olan destan romanı *Savaş ve Barış* olmuştur. “En iyi yaşam koşulları içinde beş yıllık aralıksız ve istisnai bir emek verdiğim” diye ifade ettiği bu eser 1863-1869 arasında 15 farklı başlangıç versiyonu kaleme alındıktan sonra son halini 1873 yılında almıştır.

19. yüzyılın ikinci yarısında Rus edebiyatına tarihsellik damgasını vurmuştur. Bu dönemde Tolstoy da Rusya’nın tarihi hakkında derinlemesine düşünür ve halkın tarihte belirleyici bir rol oynadığını fark eder. Buradan hareketle 1850’lerin ortalarında Sibiryadan dönen Dekabrist sürgünlerden esinlenerek Dekabristler hakkında bir roman yazmak ister. Ancak zamanla eserin içeriği ve konusu çok kez değişikliğe uğrar. Sürgünlerin dönüşünün başladığı 1856 yılı

olan romanın başlangıç noktası, nihayetinde 1805 yılına dek geri gider. Yaklaşık 2000 sayfalık bu nehir romanda 200'ü tarihsel olmak üzere 600'e yakın karakter bulunmaktadır ve 1805-1812 arası çalkantılı tarihsel dönem, merkezine 1812'de Napolyon'un Rusya'yı işgalini alarak işlenir. Tarihî roman türünün bilinen kalıplarını aşan bu destan, yayınlandığı tarihten itibaren dünya edebiyat şahaserleri arasındaki yerini korumuştur.

Tolstoy'un bir sanatçı olarak dehası, şüphesiz tartışılmazdır, ancak Tolstoy'un tarihi ele alışı ve tarihsel kavramlara yaklaşımı, *Savaş ve Barış*'ın yayınlandığı tarihten itibaren birçok eleştiriye maruz kalmıştır. Tolstoy eseri yayınlandığında "Kitapların bir kaderi vardır ve yazarlar bu kaderi hissederek... *Savaş ve Barış*'ı yayınlarken eksikliklerle dolu olduğunu biliyordum ama elde edeceği başarıyı yakalayacağını da biliyordum" diyerek bu duruma dikkat çekmiştir. 19. yüzyıl Rus yaşamının bir ansiklopedisi olan *Savaş ve Barış* tarihsel gerçeklere ne dercede sadıktır? Bu kitapta gerçekleştirilen karşılaştırma, Tolstoy'un 'tarih'i, kurmacada nasıl işlediğine ışık tutmaya ve tarihsel kişileri ele alışıncı incelemeye yöneliktir. Romandaki gerçek askerî liderlerin ve katılımcıların imgelerini tarihsel prototipleriyle karşılaştırmak; böylece *Savaş ve Barış*'ın tarihsel doğruluğunun belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın metodolojik araştırması çerçevesinde Tolstoy'un tarihsel kaynak olarak esas aldığı Mihaylovski-Danilevski, Bogdanoviç, Thiers gibi çeşitli tarihçilerin kaynakları ve dönemin anı, mektup, raporlarından edindiği bilgiler ışığında tarihsel-kurmaca karşılaştırması yapılarak romanın tarihsel doğruluğu ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. *Savaş ve Barış* üzerine yapılan bu çalışmanın, edebiyat tarihinde önemli bir yer tutan Tolstoy ve adı geçen eserinin daha iyi anlaşılması, epik destanın işlenişi ve tarih ile edebiyatın bir potada eritilmesinin incelenmesi açısından literatüre katkıda bulunacağını ümit ediyorum.

Doktora eğitimim, tezim ve bu çalışmamda büyük desteğini gördüğüm saygıdeğer danışman hocam Prof. Dr. E. Zeynep Günel'a içten teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca değerli hocalarım Prof. Dr. Türkan Olcay'a, Prof. Dr. Nil Ünsal'a, Prof. Dr. Gamze Öksüz'e, Prof. Dr. Zeynep Bağlan Özer'e, Prof. Dr. Ayla Kaşoğlu'na ve hayatım boyunca her zaman yanımda olan aileme de teşekkür ederim. Çalışmalarım sırasında varlıklarıyla bana güç veren kedilerimi ve kuşlarımı da sevgiyle kucaklıyorum.

Kedilerime ve kuşlarıma...

İÇİNDEKİLER

<i>Tolstoy'un Savaşa Bakışı ve Romandaki Savaş Olgusu.....</i>	<i>1</i>
<i>Savaş ve Barış'ta Olaylar ve Öyküleme</i>	<i>11</i>
<i>Savaş ve Barış'ta Gerçekler ve Kurmaca.....</i>	<i>39</i>
<i>Savaş ve Barış'ta Tarihsel Kişiler</i>	<i>113</i>
<i>Savaş ve Barış'ta Aileler ve Kurmaca Karakterler</i>	<i>129</i>
<i>Sonuç</i>	<i>213</i>
<i>Kaynaklar</i>	<i>217</i>

KAYNAKLAR

- Adams, Michael. (2006) *Napoleon and Russia*. Bloomsbury Academic.
- Ahşarumov, N.D. *Voyna i mir, soçinenie grafa L. N. Tolstogo*. Moskva.
- Apostolov, N.N. (1928) *Lev Tolstoy nad stranitsami istorii*. M.
- Apostolov, N.N. (1928) *Lev Tolstoy nad stranitsami istorii*. Moskva: Komissiya po oznamenovaniyu stoletiya so dnya rojdeniya L. N. Tolstogo.
- Berlin, İsaiah. (2008) *Kirpi ile Tilki: Tolstoy'un Tarihe Bakışı Üzerine Bir Deneme*, Çev. Metetun-çay-Zeynep Mertoğlu. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Biryukov, P.I. (1922) *Biografiya L. N. Tolstogo*. T. 1-4. M.; Pg. Sergeyenko, A. P. (1908) *Kak jivet i rabotayet graf L. N. Tolstoy*. M.
- Bogdanoviç, M.I. (1859) *İstoriya oteçestvennoy voynı 1812 goda*, Spb.: Tip. Torgovogo Doma S. Strugovşçika, G. Pohitonova.
- Caulaincourt, General de, (1935) *With Napoleon in Russia*. New York.
- Clausewitz, Carl von, (1843) *The Campaign of 1812 in Russia*. London. 394
- Collingwood, R. G. (2007) *Tarih Tasarımı*. Çev. Kurtuluş Dinçer. Ankara: Doğu Batı Yayınları.
- Constant, Louis Wairy. (1830) *Sur la vie privée de Napoléon, sa famille et sa cour*. ("İmparatorun uşağı Constant'ın anıları; özel hayatı, ailesi ve sarayı hakkında.")
- Constant, *Memoirs of Constant*. 4 vol. (1895), (translated. by E.G.Martin) New York.
- Çartoriyski, A. YU. (1912-1913) *Memuarı knyazya Adama Çartoriyskogo i yego perepiska s imperatorom Aleksandrom I. – M.*
- Dodge, Theodore A. (1907) *Great Captains: Napoleon*. London.
- Feuer, Kathryn B. (2008) *Tolstoy and Genesis Of War and Peace*. Cornell University Press; 2nd edition.
- Figes, Orlando. (2009) *Nataşa'nın Dansı. Rusya'nın Kültürel Tarihi*. İstanbul: İnkılap.
- Fournier, August. (1925) *Napoleon the First*. New York.
- Glinka, F. N., (1961) *Oçerki Borodinskogo srajeniya (Vospominaniya o 1812 Gode)*. M.
- Gorbanev, N.A. (2002) *Roman-epopeya L.N. Tolstogo "voyna i mir"*. Doktora tezi. Dagestanskiy gosudarstvenniy universitet.
- Gourgaud, (1904) *Talks Of Napoleon At St. Helena With General Baron Gourgaud*.
- Gusev, N.N. (1957) *Lev Nikolayeviç Tolstoy: materialı k biografii s 1855 po 1869*. M.
- İnternet: Rose, Achilles, (2005) *Napoleon's Campaign In Russia Anno 1812*. Web: <https://www.gutenberg.org/ebooks/7973> adresinden 9 Mayıs 2020'de alınmıştır.
- İnternet: Simmons, Ernest J. J. *Tolstoy'un Eserlerine Giriş* (Introduction to Tolstoy's Writings) Web: <https://oggito.com/icerikler/tolstoyun-eserlerine-giris/21890> adresinden 9 Mayıs 2022'de alın-

- miştir.
- İnternet: Tolstoy, *Vatanseverlik mi, Barış mı?* 1895, Web: <https://tolstoy.ru/creativity/journalism-guide/172.php> adresinden 13 Mayıs 2022'de alınmıştır.
- İnternet: Toybin, İ. M. (1969) *Voprosi istorizma i hudojestvennaya sistema Puškina 1830-x godov*, Leningr: Nauka. Web: <http://feb-web.ru/feb/pushkin/serial/im6/im6-035-.htm?cmd=p> adresinden 16 Haziran 2018'de alınmıştır.
- İnternet: *Voyna i mir: çernoviye redaksii i variantı Tom 13-15* Web: <https://tolstoy.ru/creativity/90-volume-collection-of-the-works/685/> adresinden 15 Mayıs 2022'de alınmıştır.
- İnternet: Vyazemski, P. A. (1984) *Vospominaniya o 1812 gode Vyazemski P. A.* Estetika i literaturnaya kritika / Sost., vstup. statya i komment. L. V. Deryuginoy.- – M.:Iskusstvo. İnternet: Web: http://az.lib.ru/w/wjazemskij_p_a/text_1240.shtml adresinden alınmıştır.
- Jiharev, S.P. (1989) *Zapiski sovremennika dnevnik studenta*. Leningradskoye Otdeleniye: «Iskusstvo»
- Kirchisen, Friedrich M. (1932) *Napoleon I*. New York.
- Kurat, Akdes Nimet. (2014) *Rusya Tarihi Başlangıçtan 1917'ye Kadar*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Kuzminskaya, T.A. (1960) *Moya jizn doma i v Yasnoy Polyane*. Tula. Tolstoy, I. L. (1969) *Moi vospominaniya*. M.
- Lafitte, Sopphe. (2015) *Tolstoy ve Çağdaşları*. Çev. Selahattin Bağdatlı. Alfa Biyografi.
- Leontyev, K.N. (1911) *O romanah grafa L. N. Tolstogo. Analiz, stil i veyaniye*. M.
- Lieven, Dominic. (2009) *Russia Against Napoleon The True Story Of The Campaigns Of War And Peace*. New York: The Penguin Group
- Lihachev, D.S. (1988) *Semnadtsatıy vek v Russkoy literature*. Pamyatniki literaturı drevney Rusi. Moskva: Hudoj. Lit., Kn.1: XVIII veka.
- Lomunov, K. N. (1983) *1812-x god v «Voynę i mire» L. N. Tolstogo*.
- Love, Jeff. (2004) *The Overcoming Of History in War and Peace* (Studies In Slavic Literature and Poetics Volume XIII. Amsterdam – New York.
- Lukacs, Györg. (2012). *Avrupa Edebiyatı ve Varoluşçuluk*, Çev. Vural Yıldırım. Ankara: Epos Yayınları.
- Lyapina, Svetlana Mitrofanovna (2015). *Russkiy istoričeskiy roman xıx veka v kontekste kulturnogo soznaniya. istoriya: faktı i simvoli*, (4).
- Tolstoy On War: Narrative Art and Historical Truth in “War and Peace” (pp. 42-58). Ithaca, NY: Cornell University Press. <https://doi.org/10.7591/9780801465895-006>.
- Maude, Aylmer. (1910) *Leo Tolstoy*. 2 vols. New York.
- Norov, A.S. (1868) *Voyna i mir 1805–1812 s istoričeskoj točki zreniya i po vospominaniyam sovremennika*. P.
- Olca, T. (2013) *Russkaya literatura pervoy polovini xıx veka*, İstanbul: Çantay.
- Opulskaya, L.D. (1987) *Roman – epopeya L.N. Tolstogo “Voyna i mir”*. M.
- Orlov, A. A. (2006) *Soyuz Peterburga i Londona*. Rossiysko-Britanskiye otnoşeniya v epohu Napoleonovskih voyn. izdatelstvo Progress-Traditsiya.
- Petrov, A.V. (2001). *Stanovleniye hudojestvennogo istorizma v Russkoy Literature xvııı veka*. Doktora tezi. Moskovskiy Pedagogičeskiy gosudarstvenniy universitet. Moskva.
- Petrov, S.M. (1964) *Russkiy istoričeskiy roman xıx veka*. M.
- Potapov, İ. A. (1970) *Roman L. N. Tolstogo “Voyna i mir”*. Moskva: Prosveşçeniye.
- Radojitski, İ. (1835) *Pohodniye zapiski artillerista*. M.
- Rapp, Jean. (1832) *Memoirs of General Count Rapp*. 2 vol. London.
- Riasanovski, N. V., Steinberg, M. D. (2014) *Rusya Tarihi Başlangıçtan Günümüze Kadar*, Çev. Fiğen Dereli, İstanbul: İnkılâp Kitabevi.
- Riehn, Richard K. (1991) *1812: Napoleon's Russian Campaign*. New York: Wiley.
- Rose, J. Holland, (1902) *The Ice Incident at the Battle of Austerlitz*, The English Historical Review,

- Volume XVII, Issue LXVII.
- Saburov, A.A. (1959) "Voyna i mir" L.N. Tolstogo: problematika i poetika. M.
- Segur, Philippe de, (1895) *An Aide-de-Camp of Napoleon* (translated by H.A.Patchett-Martin) New York.
- Simmons, Ernest J. J. (1968) *Tolstoy'un Eserlerine Giriş* (Introduction to Tolstoy's Writings) Çev: Yasin Sofuoğlu.
- Skaftumov, A.P. (1972) *Nravstvenniye iskaniya Russkih pisateley*. M.
- Slivitskaya, O.V. (1988) "Voyna i mir" L.N. Tolstogo: problemu čelovečeskogo obščeniya. L.
- Smirnov, B. (1974) *Problemy istorizma v literature 20. veka*. M. 400
- Sokolov, O.V. (2006) *Napoleon, Rossiya i yevropa 1799-1805 gg* Tom I Russkiy kulturniy fond «İmperiya istorii» Glava 3. M.: Russkiy impuls.
- Steiner, George. (2006) *Tolstoy mu Dostoyevski mi*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları. Çev. Sevdâ Çalışkan
- Stendal, Beyl A. M. *Moskva v perviye dva dnya vstupleniya v neyo Frantsuzov v 1812 godu*. (iz dnevnika Stendalya)
- Strahov, N. N. (1972) –Guralnik, literaturniy kritik / Voprosi literatury. №7.-C. 137-164
- Strahov, N.N. (1868) *Roman "Voyna i mir". Obščaya harakteristika. hudozhestvennost proizvedeniya Voyna i mir. Soçineniye grafa L.N. Tolstogo*. Tomu I, II, III i IV. Izdaniye vtoroye. Moskva.
- Strahov, Nikolay. (1868) *Ideya geroičeskoy jizni v romane «Voyna i mir». Voyennaya teoriya Tolstogo*, Moskva.
- Süer, Ö. Aydın. (2009) *Savaş ve Askerlik Üzerine Lev Nikolayeviç Tolstoy*, Ankara: Epos Yayınları.
- Şiklovski, V. (1963) *ЖЗЛ Lev Tolstoy, postroyeniye «voyni i mira» i mir yeyo geroyev*. M.
- Şifman A. *Literatura epohi krımskoy voyni i Sevastopolskiye rasskay Lva Tolstogo*. Web: <http://tolstoy-lit.ru/tolstoy/kritika-o-tolstom/shifman-literatura-epohi-krymskoj-voyny.htm> adresinden alınmıştır.
- Şikkov, A. (1832) *Kratkiye zapiski admirala Şişkova, vedennyye im vo vremya prebyvaniya yego pri blajennoy pamyati gosudare imperatore Aleksandre Pervom v bivşuyu s frantsuzami v 1812 i posleduyuşçih godah voynu*. Sankt-Peterburg.
- Şiklovski, V.B. (1967) *Lev Tolstoy*. M.
- Tarle, Eugene. (1942) *Napoleon's Invasion of Russia, 1812*. New York.
- Tartakovskiy, A.G. (1995) *1812 god v vospominaniyakh sovremennikov*. M.: Nauka.
- Thiers, Louis Adolphe, (1894) *History of the Consulate and the Empire of France under Napoleon* (12 vols. translated by D. Forbes Campbell and John Stebbing). London
- Timrot, A.D. (1966) *Geroi i obrazi romana "voyna i mir"*. Tula: ispravlennoye i dopolnennoye prirokskoye knižnoye izdatelstvo.
- Tolstaya, Sofia. A. *Dnevnik*. CH. 1–4. M., 1928–1936. *Tolstoy – Hudojnik*. Moskva: Sbornik Statey Akademiyi Nauk Sssr. Redaktsionnaya Kollegiya: D. D. Blagoy, K. N. Lomunov. L D.Opulskaya, A. A. Saburov, A. I. Şifman
- Tolstoy, Lev, *Voyna i mir*. (2019) seriya "vse v odnom tome". Moskva: izdatelstvo ACT.
- Tolstoy, Lev. (2018) *Savaş ve Barış*, çev. Zeki Baştımar, Nazım Hikmet Ran, İstanbul: Can Yayınları.
- Tolstoy, Lev. (2019) *Savaş ve Barış*, çev. Sabri Gürses, İstanbul: Alfa Yayınları.
- Tolstoy, Lev. (2019) *Savaş ve Barış*, çev. Tansu Akgün, İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları.
- Tolstoy, Lev. (2022) *Savaş ve Barış*, çev. Leyla Soykut, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Troyat, Henri. (2010) *Lev Tolstoy*. Çev. Z. Canan Özatalay, Işık Ergüden. İstanbul: İletişim Yayınları. 401
- Tsyavlovski, M. A. (1927) *Kak pisalsya i pečatalsya roman «Voyna i mir»*. Moskva.
- Vitmer, A.N. (1869) *1812 god v "Voyne i mire": Po povodu istoričeskikh ukazaniy IV toma "Voyni i mira" grafa L.N.Tolstogo*. № 13. Izd. 2
- Vollmer, R.A. (1950) *An Analyses Of The Historical Accuracy Of Tolstoy's War and Peace*. Yüksek lisans tezi. Michigan State College.

- Wilson, A. N. (2019) *Tolstoy*. İstanbul: Yky. Çev. Nurettin Elhüseyni
- Yermilov, V.V. (1961) *Tolstoy – hudojnik i roman “Voyna i mir”*. M.
- Yermilov, V.V. (1985) *Tolstoy – Romanist*. M.
- Yermolov, A.P. (1991) *Zapiski A.P. Yermolova 1798-1826* Moskva: Vişşaya şkola.
- Zadonski, N. A. (1962) *Denis Davidov*, M. Molodaya Gvardiya.
- Zamoyski, Adam. (2005) *1812: Napoleon's Fatal March On Moscow*. Londra: Harper Perennial.
- Zaydenşnur, E. Ye. (1955) *İstoriya sozdaniya i pečataniya “Voynı i mira” // Tolstoy L.N.Polnoye sobraniye soçineniy v 90 tomah. (PSS) T. 16. M.: hudojestvennaya literatura.*
- Zaydenşnur, E. Ye. (1966) *“Voyna i mir” L. N. Tolstogo: Sozdaniye velikoy knigi.* — M.: Kniga.
- Zemtsov, V.N. (2010) *1812 God. Pojar Moskvi*. M.: Kniga.
- Zverev, A.M., Tunimanov V. (2007) *Lev Tolstoy*. Izdatelstvo: Molodaya gvardiya, Seriya: jizn zameçatelnıh lyudey. M.
- Zyamzina, L.L. (2001) *Sootnoşeniye kategoriy stilya i janra (na materiale romana-epopei L.N. Tolstogo «voyna i mir»)* Moskovskiy gosudarstvenniy universitet imeni M.V. Lomonosova. Doktora tezi. Moskva.